

Barne-, ungdoms-
og familiedirektoratet

OPPLÆRINGSMATERIELL FOR TILSYNSPERSONER

Modul 1 De formelle rammene for tilsynsordningen

Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet

Postadresse

Postboks 2233
3103 Tønsberg

Besøksadresse

Stensberggaten 27
0170 Oslo

Sentralbord

466 15 000

ISBN/ISSN: 978-82-8286-257-8

Nedlastning: www.bufdir.no/fosterhjem/tilsyn/

Foto: colourbox.com

INNHOOLD

Modul 2 Fosterbarna - opplæringsmateriell for tilsynspersoner

Lovendringen 2014 – tilsyn er kontroll	4
Krav til tilsynspersonene	4
Instanser i barnevernet	5
Hva skjer i en barnevernssak? Undersøkelsesfasen.....	6
Hva skjer etter undersøkelsen – tiltaksfasen	6
Begreper I.....	7
Begreper II	7
Barns rett til medvirkning	7
Frivillige hjelpetiltak.....	8
Omsorgsovertakelser	8
Konsekvenser av en omsorgsovertakelse	9
Hva ligger i «daglig omsorg»?.....	9
Omsorgskommunens ansvar I	10
Omsorgskommunens ansvar II.....	10
Fosterhjems kommunens ansvar	10
Samarbeidspartnere i fosterhjemmet.....	11
Taushetsplikt	12
Politiattest.....	12
Vitneplikt.....	13
Avslutning av oppdraget	13

Lovendringen 2014 – tilsyn er kontroll

- Barn som bor i fosterhjem er i en sårbar situasjon og kan mangle mulighet til selv å gi uttrykk for hvordan de har det. Fosterbarn vil heller ikke alltid ha nære pårørende som kan målbære og fremme deres interesser på tilstrekkelig måte.
- Barn bor i fosterhjem fordi det offentlige har flyttet barnet ut av familien og til et privat hjem, hvor det er begrensede muligheter for innsyn i hvordan barnet har det i dagliglivet. Et vesentlig formål med tilsynet er å avdekke tilfeller der barn ikke får forsvarlig omsorg.
- Det er barneverntjenesten som har ansvaret for å sikre at barnet har det godt i fosterhjemmet. Barneverntjenesten har også et ansvar for å foreta endringer i barnets omsorgssituasjon dersom dette er nødvendig.
- Tilsyn med barnet supplerer barneverntjenestens egen kontroll og oppfølging av barnets situasjon i fosterhjemmet.
- Det skal føres tilsyn med om fosterforeldrene utøver omsorgen for barnet innenfor rammene som er gitt for den enkelte plassering.
- Det skal føres tilsyn med at barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn ivaretas på hensiktsmessig måte.

Krav til tilsynspersonene

- Det er helt sentralt ved tilsyn at barnets mening kommer klart frem, og det må legges stor vekt på å finne tilsynspersoner som er egnet til å skape tillit. Hva som skal til for å være egnet vil bero på en konkret vurdering, der blant annet evnen til å skape åpenhet i møte med barnet er sentralt.
- Den som skal føre tilsyn bør ha nødvendig erfaring og/eller kunnskap om arbeid med barn. Dette er likevel ikke et ubetinget krav. Kommunen har et opplærings- og veiledningsansvar, og opplæringen kan gi tilsynspersoner nødvendig kompetanse når de ellers anses personlig egnet for oppgaven.
- Det er en fordel om samme person fører tilsyn over tid. Dette vil kunne gjøre det lettere å oppnå en tillitsfull relasjon til barnet. Kjennskap til barnet og fosterforeldrene over tid vil også bidra til gode observasjoner under tilsynet.
- Uavhengighet er nødvendig for å etablere legitimitet og troverdighet ved gjennomføring av tilsynet. Dersom tilsynsbesøkene skal gjennomføres av noen med tilknytning til barneverntjenesten, må dette ivaretas ved at tilsynet ikke utføres av en person som har hatt direkte befatning med barnevernsaken.
- Kommunen må også sikre at den som fører tilsyn har et uavhengig forhold til barnets foreldre.

Instanser i barnevernet

- Alle kommuner skal ha en barneverntjeneste. En del kommuner har gått sammen og opprettet interkommunale barneverntjenester, hvor to eller flere kommuner er sammen om å drive en barneverntjeneste som er lokalisert i en av kommunene (vertskommunen).
- Barne-, ungdoms- og familieetaten er betegnelsen på det statlige barnevernet, forkortet til Bufetat. Det statlige barnevernet driver institusjoner og tilbyr enkelte spesialiserte tjenester til kommunene, som forskjellige atferdstiltak som iverksettes i hjemmet (PMTO, MST, FFT).
- Bufetat har også en rolle i fosterhjemsarbeidet, ved rekruttering og opplæring av fosterforeldre (PRIDE-kurs). Kommunen kan henvende seg til den aktuelle fosterhjemstjenesten i Bufetat og be om fosterhjem.
- Det finnes også et antall statlige fosterhjem, såkalte familiehjem og statlige beredskapshjem.
- Barne-, ungdoms og familiedirektoratet er ansvarlig for driften av det statlige barnevernet, og fagdirektorat for statlig og kommunalt barnevern.
- Fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker behandler alle saker som innebærer bruk av tvang, det vil si tiltak som foreldrene og/eller barnet motsetter seg.
- Fylkesnemndene er domstolslignende forvaltningsorganer. Saksbehandlingen ledes av en jurist som fyller vilkårene for å bli dommer i de ordinære domstolene. Alle avgjørelser i fylkesnemndene kan bringes inn for tingretten.
- Fylkesmennene skal gi råd og veiledning til barneverntjenestene og føre tilsyn med statlig og kommunalt barnevern.
- Fylkesmennene mottar og behandler klager på barneverntjenestens saksbehandling. Dette kan være klager fra foreldre eller andre slektninger, fra barn eller fra offentlige instanser som er bekymret for at barneverntjenesten ikke gjør hva den bør i konkrete saker.
- Fylkesmennene behandler også klager på vedtak om hjelpetiltak. I praksis er dette når barn eller foreldre klager over at hjelpetiltak avsluttes, eller dersom de ikke får det tiltaket de ønsker.
- Fylkesmennene kan ikke behandle klager over beslutninger fattet av fylkesnemnda.
- I Oslo har kommunen hele ansvaret for barnevernfeltet, og ivaretar de funksjonene som det statlige barnevernet har i andre deler av landet.

Hva skjer i en barnevernssak? Undersøkelsesfasen

- Barneverntjenesten driver i utgangspunktet ikke oppsøkende virksomhet, og er avhengig av å få informasjon fra andre.
- Alle ansatte i instanser og tjenester som utfører oppgaver for stat, kommune eller fylkeskommune har opplysningsplikt til barneverntjenesten. Dette gjelder også organisasjoner og private som utfører oppgaver for det offentlige.
- Særlig aktuelle instanser og tjenester er helsestasjoner, legekontor, sykehus, barnehager, skoler, politiet og sosialkontor.
- Ansatte i slike tjenester har plikt til melde fra til barnevernet når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende alvorlige atferdsvansker.
- Innen en uke etter at bekymringsmeldingen er mottatt, skal barneverntjenesten avgjøre om meldingen gir grunn til å åpne en undersøkelse.
- Fra den datoen det er besluttet å åpne undersøkelse løper en frist, og undersøkelsen skal være avsluttet innen tre måneder. Fristen kan i særlige tilfeller utvides til seks måneder.
- Barneverntjenesten kan i forbindelse med undersøkelsen kreve opplysninger fra de samme instanser som er nevnt over, som skole, barnehage, politi, legekontor, sykehus osv.
- I alvorlige tilfeller må barneverntjenesten vurdere om det er grunn til å fatte akuttvedtak, slik at barnet umiddelbart tas ut av hjemmet.

Hva skjer etter undersøkelsen – tiltaksfasen

- Undersøkelsen avsluttes ved at barneverntjenesten fatter vedtak om tiltak eller henlegger saken fordi det ikke er grunn til bekymring.
- Hvis saken ikke henlegges, kan barneverntjenesten enten tilby hjelpetiltak i hjemmet, eller fremme sak for fylkesnemnda.
- Hjelpetiltak er frivillige, og foreldrene kan si nei til tiltaket. I slike tilfeller må barneverntjenesten vurdere om forholdene er så alvorlige at foreldrenes manglende samarbeidsvilje innebærer at det må fremmes sak for nemnda.
- Når foreldrene sier nei til et hjelpetiltak barneverntjenesten mener det er behov for, og har gitt tilbud om, kan saken henlegges med bekymring. Dette innebærer at det er adgang til å åpne en ny undersøkelsessak etter seks måneder.
- Hvis det fremmes sak for fylkesnemnda, vil denne normalt bli behandlet innen to-fire måneder, avhengig av beramningstiden i den aktuelle nemnda.
- I mange tilfeller vil barnet allerede være i fosterhjem når saken behandles av nemnda, fordi det har blitt fattet akuttvedtak på et tidligere tidspunkt.

Begreper I

- Barneverntjenesten kan enten, på egenhånd eller ved hjelp av Bufetat, finne fosterhjem i kommunen, eller benytte et fosterhjem i en annen kommune. Når fosterhjemmet ligger i en annen kommune, brukes benevnelsen fosterhjemskommune om den kommunen der fosterhjemmet ligger.
- Barn kan bli flyttet i fosterhjem etter en omsorgsovertakelse, men det kan også gjøres frivillig og i samarbeid med foreldrene.
- Mange fosterhjem er såkalte slekts- eller nettverksfosterhjem, som innebærer at barnet flytter til slektninger eller andre det kjenner.
- Hjelpetiltak kan være en rekke forskjellige tiltak som kan bedre omsorgssituasjonen for barnet, som veiledning, støttekontakt, besøkshjem, barnehage, SFO, økonomisk støtte til fritidsaktiviteter e.l.

Begreper II

- Omsorgsovertakelse er bare aktuelt dersom hjelpetiltak ikke kan skape tilfredsstillende forhold for barnet i hjemmet. Det er ikke et krav om at det skal utprøves, men det må vurderes som utilstrekkelig.
- Atferdstiltak er tiltak som iverksettes fordi barnet har vist alvorlige atferdsvansker, som alvorlig eller gjentatt kriminalitet, vedvarende misbruk av rusmidler eller på annen måte.
- Vedtak kan fattes med eller mot barnets og foreldrenes vilje. Barnet vil i de fleste tilfeller komme i institusjon.
- Akuttvedtak - når barnet enten er uten omsorgspersoner på grunn av sykdom, dødsfall eller lignende, eller når barnet må tas ut av hjemmet fordi det ellers er fare for at det kan komme til skade.
- Vedtaket har i utgangspunktet en varighet på seks uker. Innen utløpet av fristen må barneverntjenesten avgjøre om det kan skapes en tilfredsstillende omsorgssituasjon i hjemmet, eller om det skal fremmes sak om omsorgsovertakelse.

Barns rett til medvirkning

- Medvirkning skal få frem barnets perspektiv og bidra til at avgjørelser som fattes er til barnets beste. Medvirkning skal styrke barnets posisjon og gi bedre rettssikkerhet for barnet.
- Barnet skal gis mulighet til å medvirke i alle forhold som angår det, men ikke utsettes for press til å medvirke.

- Barneverntjenesten skal sørge for at barnet så tidlig som tilrådelig blir informert på en måte som barnet forstår om:
 - situasjoner der han eller hun kan uttrykke sine synspunkter
 - saken og egen situasjon
 - tjenestetilbud
 - rettigheter
 - hvilke valg og beslutninger som må treffes og konsekvenser av disse
- Under tilsynet må medvirkningen ivaretas ved at barnet spørres om hvordan tilsynet skal gjennomføres, for eksempel om de skal snakke sammen i fosterhjemmet, på barnets rom eller andre steder.
- Tilsynspersonen bør snakke om både utforming av tilsynsrapporten og innholdet i den. Det må gjøres klart for barnet at ikke noe av det som fremkommer i samtalen vil bli videreformidlet til fosterforeldrene av tilsynspersonen dersom barnet ikke ønsker det.
- Tilsynspersonen kan imidlertid ikke gi noe løfte om at barneverntjenesten ikke skal bli orientert.

Frivillige hjelpetiltak

- Det aller fleste av barneverntjenestens tiltak iverksettes i samarbeid med foreldrene.
- Formålet med hjelpetiltak er å styrke familiens muligheter til å gi barna en god oppvekst. Aktuelle tiltak kan være råd- og veiledning til foreldrene, støttekontakt, leksehjelp, støtte til fritidsaktiviteter, besøkshjem, barnehage eller SFO.
- Hjelpetiltak kan også være at barnet flytter i fosterhjem. I slike tilfeller utøver fosterforeldrene den daglige omsorgen på vegne av foreldrene. Foreldrene beholder bestemmelsesretten over barnet, og barneverntjenesten, foreldrene og fosterforeldrene må bli enige om rammene for plasseringen.
- Foreldrene kan når som helst trekke samtykket. Barneverntjenesten må da vurdere om forholdene i hjemmet er gode nok til at barnet kan flytte hjem, eller om det bør fremmes sak om omsorgsovertakelse.

Omsorgsovertakelser

- En omsorgsovertakelse er et alvorlig inngrep i foreldrenes privatliv, og er bare aktuelt når minst ett av vilkårene i barnevernloven § 4-12 er oppfylt. Det er fylkesnemnda som tar stilling til om vilkårene er oppfylt.

- Vedtak om omsorgsovertakelse kan bringes inn for de ordinære domstolene. Også barneverntjenesten, dersom den ikke får medhold i påstanden om å overta omsorgen, kan bringe saken inn for tingretten.
- Foreldrene kan be om ny prøving av saken når det har gått ett år siden saken sist ble behandlet i fylkesnemnd eller domstol. Fylkesnemnda skal oppheve vedtaket når det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg.
- Dersom barnet har fått slik tilknytning til mennesker og miljø der det er at det kan føre til alvorlige problemer for barnet om det blir flyttet, skal barnet ikke tilbakeføres til foreldrene.
- Gjentatte krav fra foreldrene om tilbakeføring og medfølgende fylkesnemnds- eller domstolsbehandlinger kan utgjøre en stor belastning for barn i fosterhjem.
- Dersom nemnda eller domstolen har kommet til at barnet ikke skal tilbakeføres til foreldrene fordi det kan føre til alvorlige problemer for barnet å bli flyttet, kan saken bare tas til ny behandling hvis det dokumenteres at det har funnet sted vesentlige endringer i barnets situasjon.

Konsekvenser av en omsorgsovertakelse

- Barneverntjenesten får et løpende og helhetlig ansvar for oppfølgingen av barnet, herunder et ansvar for å følge utviklingen til barnet og foreldrene.
- Fosterforeldrene skal utøve den daglige omsorgen på vegne av barneverntjenesten, innenfor rammene av et vanlig foreldreskap.
- Enkelte spørsmål av stor betydning for barnet hører under barneverntjenestens ansvar for omsorgen i sin helhet, slik at ansvaret ikke går over på fosterforeldrene uten at barneverntjenesten har tatt særlig stilling til dette. Det kan for eksempel gjelde spørsmålet om barnet skal kunne reise utenlands eller om barnet skal kunne bo utenfor fosterhjemmet i kortere eller lengre perioder.
- Enkelte vesentlige spørsmål som valg av skole, utdanning og religiøse spørsmål er en del av foreldreansvaret, og noe foreldrene skal ta stilling til dersom de ønsker innflytelse på slike spørsmål.

Hva ligger i «daglig omsorg»?

- Fosterforeldrene har ansvaret for alle spørsmål som gjelder den generelle oppdragelse av barnet. Dette omfatter vanlig oppfølging av skolegang, barnehage og fritid og det å sørge for at barnet får nødvendig oppfølging ved sykdom.
- Spørsmål knyttet til religion hører til det begrensede foreldreansvaret. Dette medfører at beslutninger om gjennomføring av kirkelige handlinger som f.eks. dåp og konfirmasjon, hører under foreldreansvaret.

- Hvis det oppstår tvil om hvem som kan ta en beslutning på barnets vegne bør det tas kontakt med barneverntjenesten, som har det overordnede, helhetlige ansvaret for barnet.

Omsorgskommunens ansvar I

- Barneverntjenesten i omsorgskommunen skal gi fosterforeldrene nødvendig råd og veiledning så lenge fosterbarnet bor i fosterhjemmet.
- Barneverntjenesten skal besøke fosterhjemmet så ofte som nødvendig for å kunne oppfylle dette ansvaret, og minimum 4 ganger i året.
- Dersom barneverntjenesten i omsorgskommunen vurderer forholdene i fosterhjemmet som gode, kan barneverntjenesten vedta at antall besøk skal reduseres til minimum 2 ganger i året. Dette kan bare gjøres dersom barnet har bodd i fosterhjemmet i mer enn 2 år.

Omsorgskommunens ansvar II

- Når fosterhjemmet ligger i den samme kommunen som har fattet vedtak om fosterhjems plassering, har denne kommunen også ansvar for tilsynet med fosterhjemmet.
- Kommunen kan utpeke en annen etat eller tjeneste enn barneverntjenesten til å utføre tilsynet, eller den kan benytte private aktører.
- Det er uansett barneverntjenesten som har ansvaret for at barnet har det bra i fosterhjemmet. Barneverntjenesten mottar tilsynsrapportene og må handle dersom det fremkommer opplysninger som er bekymringsfulle.
- Barneverntjenesten skal også følge opp foreldrene og tilby veiledning og oppfølging, eller formidle kontakt til andre hjelpetjenester dersom foreldrene ønsker det.
- Det er ikke tilsynspersonens oppgave å gi råd og veiledning til fosterforeldrene. Hvis fosterforeldrene gir uttrykk for at de ønsker en tettere oppfølging av barneverntjenesten, skal tilsynspersonen videreformidle dette til barneverntjenesten i omsorgskommunen.

Fosterhjems kommunens ansvar

- Når fosterhjemmet ligger i en annen kommune enn den som har fattet vedtak om fosterhjems plassering, er det den kommunen der fosterhjemmet ligger som i utgangspunktet er ansvarlig for tilsynet.

- Tilsynsrapportene skal sendes til fosterhjems kommunen, som skal påse at rapportene gir nok informasjon til at formålet med tilsynet blir ivaretatt.
- Det er en forutsetning at tilsynspersonen har gjort selvstendige vurderinger og beskrivelser av hvordan barnet har det i fosterhjemmet, og av om barnet blir fulgt opp av barneverntjenesten på en god måte.
- Hvis fosterhjems kommunen mener at rapporten har mangler, kan den be om at rapporten utfylles. Fosterhjems kommunen bør uansett gi tilbakemeldinger på rapportene, for å sikre at de blir gode og at formålet med tilsynet ivaretas.
- Fosterhjems kommunen skal snarest sende den endelige rapporten til omsorgskommunen. Dette bør normalt skje innen en uke etter at den er ferdigstilt.
- Kommunene kan inngå skriftlig avtale om at omsorgskommunen skal overta ansvaret for tilsynet.
- Dersom fosterhjems kommunen vurderer at forholdene i fosterhjemmet er gode, kan antall tilsynsbesøk reduseres til minimum to ganger i året. Dette forutsetter at følgende vilkår er oppfylt:
 - Barnet har fylt 15 år og er enig i at tilsynet kan reduseres
 - Barnet må ha bodd i fosterhjemmet i minst to år
 - Omsorgskommunen samtykker
- Det bør i tillegg legges vekt på hva tilsynspersonen og fosterforeldrene mener om at tilsynet skal reduseres

Samarbeidspartnere i fosterhjemmet

- Fosterhjemsoppdraget er et offentlig oppdrag som utføres i et privat hjem, og familien må finne seg i at andre kommer inn i hjemmet for å følge opp fosterbarnet og føre kontroll.
- Det er viktig at de som skal inn i hjemmet samordner seg, slik at belastningen på familien og barnet blir minst mulig.
- Ved frivillige plasseringer har foreldrene i prinsippet rett til å ha så mye samvær med barnet som de ønsker. Av hensyn til fosterforeldrene må det avtales rammer for samværet og legges en plan for hvordan det skal gjennomføres.
- Etter en omsorgsovertakelse avgjør fylkesnemnda eller domstolen hvor mye samvær foreldrene og eventuelt andre slektninger skal ha. Barneverntjenesten kan la foreldrene ha mer samvær enn det som er bestemt, men ikke mindre. Samværet kan ha et omfang på alt fra noen timer 2-3 ganger per år til for eksempel en helg per måned og i ferier.
- Tillitspersonen skal medvirke til å gi barnet trygghet, slik at han eller hun lettere kan gi uttrykk for sine synspunkter i egen barnevernssak. Tillitspersonen skal være en støtte for barnet og bidra til at barnets perspektiv og opplevelse av situasjonen kommer frem.

- Det kan oppnevnes talsperson for å sikre at barnet blir hørt i saker som skal behandles av fylkesnemnda. Talspersonen skal være talerør for barnet, og skal være uavhengig av barneverntjenesten og barnets foreldre.
- Når en sak skal opp til behandling i fylkesnemnda eller domstolen, har foreldrene rett til advokat. Det offentlige dekker omkostningene.
- Dersom barnet har fylt 15 år, vil det selv være part i saken. Barn med partsrettigheter har samme rettigheter under saksbehandlingen som foreldrene. De kan blant annet påklage vedtak, og har rett til innsyn i sakens dokumenter.
- Også yngre barn kan etter en konkret vurdering av fylkesnemnda gis partsrettigheter. Barn som er part i saken, vil også få oppnevnt advokat.

Taushetsplikt

- Taushetsplikten er ikke bare en plikt til å la være å snakke om sensitive opplysninger, men også en plikt til å hindre at uvedkommende får tilgang til slike opplysninger.
- Taushetsplikten gjelder i arbeid og fritid, også etter at tjenesten eller arbeidet er avsluttet.
- Opplysninger om personlige forhold omfatter i utgangspunktet alle opplysninger som er knyttet til en person, uten hensyn til om opplysningene anses som følsomme eller ikke.
- Typisk er opplysninger om en persons slektskap, familie og hjemmeforhold, fysisk og psykisk helse, karakter og følelsesliv. Opplysninger om en persons utdanning, arbeid, økonomiske situasjon, holdninger og innstillinger ansees også knyttet til en person.
- Også opplysninger om fødested, fødselsdato og personnummer, statsborgerforhold, yrke, bopel og arbeidssted er underlagt taushetsplikt på barnevernområdet. Grunnen til at disse for så vidt nøytrale opplysningene er underlagt taushetsplikt, er at de kan røpe en tilknytning til barnevernet.
- Det er straffbart å bryte taushetsplikten. Den som med vitende og vilje eller på grovt uaktsomt vis bryter taushetsplikten, straffes med bøter eller fengsel inntil 6 måneder. (I den nye straffeloven er strafferammen bot eller fengsel i inntil 1 år)

Politiattest

- Formålet med barneomsorgsattester er å gi barn beskyttelse mot overgrep eller alvorlig, skadelig innflytelse, og å bidra til å øke tillit til at mindreårige tas hånd om av skikkede personer.

- De aktuelle bestemmelsene som vises på avgrenset barneomsorgsattest fremgår av politiregisterloven § 39 første ledd.
- For anmerkninger knyttet til brudd på straffelovens bestemmelser om seksuelle overgrep mot barn og voksne samt drap, gjelder ingen tidsbegrensning. Personer som har forbrutt seg mot disse bestemmelsene, kan aldri utføre oppgaver for barneverntjenesten. (Dette gjelder straffeloven §§ 192, 193, 194, 195, 196, 197, 199, § 200 annet ledd, § 201 første ledd bokstav c, §§ 201 a, 204 a og 233.)
- Anmerkninger knyttet til narkotikaforbrytelser og grov volds- og ranskriminalitet er tidsbegrenset, slik at disse etter en tid ikke lenger vil tas med på attesten. Hvor lenge en ilagt reaksjon skal markeres på attesten, avhenger av straffens lengde.
- Dette betyr at dersom det har gått tilstrekkelig tid, kan også den som har forbrutt seg mot disse bestemmelsene føre tilsyn med barn i fosterhjem. (Dette gjelder straffeloven §§ 162, 203, 219, 224, § 229 annet og tredje straffalternativ, §§ 231 og 268 jf. 267.)

Vitneplikt

- Saker i fylkesnemnda behandles på samme måte som i domstolene. Partene, barneverntjenesten på den ene siden og foreldrene og eventuelt barnet på den andre siden, er representert av advokater.
- Partene og nemnda kan innkalle vitner, som har plikt til å møte og forklare seg.
- Vitneplikten gjelder ikke dersom det «foreligger sykdom eller andre hindringer utenfor vedkommendes kontroll» som «gjør det umulig eller uforholdsmessig byrdefullt å møte.»
- Vitnet avhøres først av parten som har innkalt det, så av andre parter og deretter av retten.
- Vitnet skal forklare seg muntlig, og bør normalt gi en sammenhengende forklaring om hele eller bestemte deler av saksforholdet før mer detaljerte spørsmål stilles.

Avslutning av oppdraget

- En fosterhjemsplassering kan avsluttes av mange forskjellige årsaker. Ved frivillige plasseringer kan foreldrene trekke samtykket, mens vedtak om omsorgsovertakelse skal omgjøres dersom det er overveiende sannsynlig at foreldrene kan gi barnet forsvarlig omsorg.

- Det kan også være nødvendig å avslutte plasseringen fordi barnet ikke finner seg til rette i fosterhjemmet, eller fordi fosterforeldrene ønsker å avslutte oppdraget.
- Når en plassering avsluttes før det var tenkt og uten at det er planlagt, omtales dette som en utilsiktet flytting.
- Når barnet flytter ut av fosterhjemmet og til et annet fosterhjem, må det vurderes om tilsynsoppdraget kan opprettholdes. Dersom tilsynspersonen har et nært og tillitsfullt forhold til barnet, bør det, dersom det er praktisk mulig, legges til rette for at oppdraget videreføres i det nye fosterhjemmet.
- Mange fosterbarn opplever at de må forholde seg til en hel rekke av offentlige personene som kommer og går. Det er derfor viktig at de får gode forklaringer når voksenpersoner forsvinner ut av livet deres.
- Tilsynspersoner som avslutter et oppdrag, bør selv informere fosterbarnet om dette og hva som er grunnen. Det bør også vurderes om avslutningen skal markeres sammen med barnet.